

Zabrana diskriminacije u praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Miodrag N. Simović¹, Milena Simović², Marina M. Simović³

¹Akademik prof. dr Akademik prof. dr, potpredsjednik Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovni profesor Pravnog fakulteta u Banjoj Luci, dopisni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, inostrani član Ruske akademije prirodnih nauka i član Evropske akademije nauka i umjetnosti

²Prof. dr, zamjenik direktora u Sekretarijatu za zakonodavstvo Vlade Republike Srpske i vanredni profesor na Fakultetu za bezbjednost i zaštitu Nezavisnog univerziteta u Banjoj Luci

³Doc. dr, sekretar Ombudsmena za djecu Republike Srpske i docent na Fakultetu pravnih nauka Univerziteta „Apeiron“ u Banjoj Luci

Sažetak: Predmet razmatranja u ovome članku su ljudska prava u kontekstu savremene zabrane diskriminacije, koja je posebno definisana u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pri tome se polazi od nesporne činjenice da su ljudska prava i osnovne slobode osnov pravde i da su ona najbolje zaštićena istinskom političkom demokratijom.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda tretira jednakost kao pravo pojedinca i njena zaštita se usmjerava isključivo na zaštitu pojedinaca. Član 14 ove konvencije sadrži popis osnova po kojima je zabranjena diskriminacija. Navedene su sljedeće diskriminirajuće osnove: pol, rasa, boja kože, vjeroispovijest, jezik, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina i rođenje.

Bitna karakteristika zabrane diskriminacije kao ljudskog prava jeste da to pravo nema samostalnu egzistenciju, kao što je uglavnom slučaj sa svim drugim pravima. Primjena ovog prava uvijek je povezana sa primjenom nekog drugog prava, odnosno sa kršenjem nekog drugog prava. Pored toga, osnovi po kojima je moguće izvršiti diskriminaciju očito nisu limitirani, nego je otvorena mogućnost za neke slučajeve koje je moguće naknadno utvrditi.

Ključne riječi: ljudska prava, diskriminacija, zabrana diskriminacije, Ustav Bosne i Hercegovine, Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Datum prijema rada: 10. maj 2015.

Datum odobrenja rada: 23. maj 2015.

UVODNE NAPOMENE

Princip jednakosti ljudi zajedno sa slobodom, ugrađen je u same temelje svake moderne države. Upravo zato Deklaracija o pravima čovjeka i građanina iz 1789. godine je već u članu 1 naglasila da se "ljudi rađaju i ostaju jednaki i u pravima. Društvene razlike mogu postojati samo radi opšte koristi".¹

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima predviđa da se sva ljudska bića rađaju slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima (član 1), da svakom pripadaju sva prava i slobode proglašene tom deklaracijom, bez obzira na razlike

u pogledu rase, boje, pola, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, imovine, rođenja ili drugih okolnosti (član 2), da svako ima pravo na život, slobodu i bezbjednost ličnosti (član 3), kao i da su svi pred zakonom jednaki i da imaju pravo bez ikakve razlike na podjednaku zaštitu zakona (član 7).

Protiv nejednakosti i diskriminacije na rasnoj osnovi donijete su, prije svega, Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (1966.), Međunarodna konvencija o suzbijanju i kažnjavanju zločina aparthejda (1973.) i Međunarodna konvencija protiv aparthejda u sportu (1985. godine). Za ukidanje razlika po osnovu pola zalažu se Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (1979.) i Konvencija o političkim pravima žena

¹ Vidi Matija, I. (2011) *Prava, pravda i ljudska prava u svjetlu zabrane diskriminacije*. Zagreb: Policija i sigurnost, godina 20, (2), 149–171.

Non-Discrimination in Practice of European Court for Human Rights and Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina

Miodrag N. Simović¹, Milena Simović², Marina M. Simović³

¹Academician, Vice-President of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, Full Professor of the Faculty of Law of Banja Luka, Corresponding Member of the Academy of Sciences and Art of Bosnia and Herzegovina, Foreign Member of the Russian Academy of Natural Sciences and Active Member of the European Academy of Sciences and Arts

²Ph.D., Deputy Director in Secretariat for Legislation of the Government of Republika Srpska and Associate Professor at the Faculty of Security and Protection Independent University in Banja Luka

³Assistant professor, Secretary of the Ombudsman for Children of Republic of Srpska and Assistant professor Faculty of Law University „Apeiron“ Banja Luka

Summary: The subjects of this article are human rights in the context of contemporary non-discrimination, specifically defined in the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms. Starting point is an undisputable fact that human rights and fundamental freedoms are base line of justice and best protected by true political democracy.

The European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms treats equality as a right of an individual and its protection is directed exclusively to protection of an individual. Article 14 of the Convention includes list of grounds for non-discrimination. The list includes following discriminatory grounds: gender, race, color of skin, denomination, language, political or other opinion, national or social background, nationality, property and birth.

The important feature of non-discrimination as a human right is that this specific right cannot exist on its own as it is mostly the case with all the other rights. Implementation of this right is always connected to implementation of some other right i.e. violation of it. Along with that, grounds where non-discrimination is possible are clearly not limited but there is an open possibility for certain cases that could be subsequently identified.

Key words: human rights, discrimination, prohibition of discrimination, the Constitution of Bosnia and Herzegovina, the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.